

III. PERCEPȚIA CALITĂȚII VIETȚII

The study of the perceived quality of life means to approach the problems through the subjects of the inquiry, who become not only "objects of investigation" but also "evaluative subjects, judges" of the examined situations, of their own person and of the social, political, economic and cultural medium. So, in 1990, the Institute for Quality of Life has unfolded an ample investigation upon a sample of 2,050 persons through the means of a questionnaire in order to obtain a real diagnosis of the population's needs and desires and, generally speaking, of the quality of life in our country.

1. CADRUL METODOLOGIC AL CERCETĂRII

Ioan MĂRGINEAN
Gheorghe ȘOCOL

Analiza conținutului diferitelor cercetări din domeniul calității vieții conduce la constatarea faptului că din acest demers cognitiv nu poate lipsi componenta perceptivă. Însăși rațiunea lansării conceptului de calitate a vieții rezidă în îndreptarea atenției spre individ, ca urmare a insuficienței indicatorilor globali de analiză a situației sociale ce poate caracteriza o anumită colectivitate umană. Mai mult, nu este vorba doar de completarea indicatorilor economici cu cei de natură socială, privind viața individului și a familiei sale, ci de luare în considerare și a modului în care acesta se raportează la situațiile date, percepția de către el a calității vieții lui. Așa cum notează și R. Mukherjee, două sînt planurile majore ale cercetărilor din domeniul calității vieții: cel al nevoilor și cel al dorințelor populației, și este nevoie de o abordare care să combine cele două planuri¹.

¹ R. Mukherjee, *The Quality of Life. Valuation in Social Research*, New Delhi/Newbury Park/London, Sage Publications, 1989.

Studierea calității percepute a vieții și a satisfacției resimțite de populație în raport cu condițiile ei de viață, cu perspectivele pe care le întrevide înseamnă o abordare a problemelor prin intermediul subiecților anchetei, care devin astfel nu numai „obiect de investigație” dar și „subiecți evaluatori, judecători” ai situațiilor cercetate, ai propriei persoane dar și ai mediului familial, social, politic, economic, cultural etc.

În prima parte a acestui grupaj de studii s-a încercat o abordare cât mai completă a ceea ce considerăm a fi calitatea vieții.

În cele ce urmează ne propunem să prezentăm, într-o versiune sintetică, rezultatele unei ample investigații desfășurate de Institutul de Cercetare a Calității Vieții. Mai înainte însă considerăm a fi necesare câteva informații despre schema operațională de cercetare și populația investigată.

Schema operațională de cercetare

Cercetarea concretă s-a desfășurat pe baza unei scheme operaționale aplicate deja în cercetările anterioare¹, căreia i-au fost aduse unele completări.

Constituirea unei scheme operaționale de cercetare cât mai cuprinzătoare reprezintă primul pas pentru cunoașterea adecvată a ceea ce denumim calitatea vieții populației. Pentru aceasta se impune luarea în considerație a acelor elemente care alcătuiesc sau influențează existența umană. Reproducem în continuare schema operațională de cercetare a diagnozei calității vieții.

I. VARIABLE FACTUALE

- sex
- vîrstă
- ocupație
- domeniul de activitate
- pregătire școlară
- funcția
- mediul rezidențial
- starea matrimonială
- pregătirea școlară a sotului (soției)
- ocupația sotului (soției)
- copii
- vîrsta copiilor
- ocupația tatălui
- talia familiei

- numărul membrilor de familie care lucrează
- venitul pe o persoană

2.2. LOCUINȚA

- felul locuinței
- proprietatea
- confortul
- echiparea

2.3. UTILAREA GOSPODĂRIEI

- aparate electronice
- aparatură electronică
- radio-T.V.
- mijloace de transport
- bibliotecă

2.4. AVEREA (proprietatea)

- casă
- pămînt
- animale
- ateliere
- mijloace de producție

II. STANDARDUL ECONOMIC AL GOSPODĂRIEI

2.1. VENITURI

- venit lunar

¹ Cătălin Zamfir (coordonator), *Indicatori și surse de variație a calității vieții*, București, Editura Academiei, 1984.

III. CALITATEA PERCEPUTĂ A VIEȚII

3.1. CONDIȚIILE DE VIAȚĂ

3.1.1. PERSONALE

- sănătatea
- capacitatea de a rezolva problemele de viață
- capacitatea de a munci

3.1.2. FAMILIE

- sănătate
- relații cu partenerul (a) de viață
- relații cu părinții
- situația copiilor

3.1.3. HABITAT

- locuința
- mediul înconjurător
- cartierul
- orașul

3.2. EVALUAREA RESURSELOR ECONOMICE

3.3. CONDIȚIILE DE MUNCĂ

- disponibilitatea locurilor de muncă
- calitatea activității profesionale
- relațiile cu colegii de muncă
- relații cu șefii (patronii)
- promovarea realizată
- programul de lucru

3.4. TIMPUL LIBER

- volumul
- organizarea
- posibilități de petrecere

3.5. MEDIUL SOCIAL

- organizarea
- corectitudinea celor din jur

Domeniile și indicatorii enumerați mai sus au fost transpuși într-un chestionar de diagnoză a calității vieții, conținând 159 întrebări (o formă modificată dar și simplificată a instrumentului utilizat în urmă cu 10 ani).

Populația investigată

Pentru realizarea cercetării s-a determinat un eșantion stratificat pe cote ($n = 2\,050$ persoane în vârstă de peste 18 ani *). În acest fel s-a asigurat o bună reprezentare în ceea ce privește principalele caracte-

- securitatea personală
- funcționarea instituțiilor publice
- respectarea drepturilor fiecăruia

3.6. SERVICIIL ECONOMICE

- mijloacele de transport
- aprovizionarea cu bunuri materiale și nealimentare
- serviciile disponibile

3.7. SERVICIILE SOCIALE

- asistența medicală
- accesibilitatea învățămîntului
- rezolvarea problemelor sociale

3.8. PARTICIPAREA

- calitatea informațiilor
- posibilități de influențare a deciziilor
- nivelurile de participare

3.9. TONUSUL VIEȚII

IV. PERCEPEREA SCHIMBĂRII

- imaginea despre viitor în raport cu prezentul
- imaginea despre prezent în raport cu trecutul

V. MUNCĂ

- program
- ansamblul de activități

VI. COMPORTAMENTUL DE TIMP LIBER

- Tipuri de activități

VII. MEDIUL UMAN

- Relațiile cu cei din jur

VIII. ORIENTĂRI DE VALOARE

IX. SATISFAȚIA VIEȚII

* În elaborarea eșantionului am beneficiat de metoda concepută de dr. Dumitru Sandu, prezentată în Buletinul Sociologilor din România, nr. 1, 1990.

ristici ale populației: sex, vîrstă, mediu rezidențial, instrucție, ocupație etc.

Repartițiile de frecvență în funcție de diferitele caracteristici ale populației se prezintă astfel:

Sex: Bărbați 53,8%; femei 46,2%

Vîrsta: 18—30 ani 24,3%; 31—60 ani 66,7%; peste 60 ani 9%

Mediul rezidențial: Rural 42,4%; Urban 57,6%

Pregătirea școlară:

— fără școală 1,7%; școală generală neterminată 9,5%; școală generală 22,3%; școală profesională 17,0%; liceul 25,4%; școală post-liceală 6,1%; studii superioare 16,9%; alte școli 1,1%

Ocupația:

— țărani 21,8%; muncitori 39,2%; tehnicieni, maiștri 6,1%; funcționari 4,7%; intelectuali 14,9%; alte ocupații 2,0%; pensionari 6,6%; casnice 4,7%

Sectorul economic:

— de stat 63,9%; cooperatie 18,6%; particular 6,2%; nu lucrează 11,3%

Domeniul de activitate:

— agricultură 29,7%; industrie 34,1%; construcții 2,5%; servicii tehnico-materiale 9,5%; învățămînt, cultură, cercetare, sănătate 11,5%; altele 1,4%; nu lucrează 11,3%

Cercetarea de teren s-a efectuat în lunile iunie-iulie 1990, iar la realizarea ei a participat întregul personal disponibil al Institutului de Cercetare a Calității Vieții, coordonatori fiind semnatarii rîndurilor de față.